

Vindkraften är både billig och nödvändig

Vindkraften är dyr och onödig, hävdar den f.d. Vattenfallaren Sivert Göthlin (NWT 13/12 2011). Det stämmer inte. Idag är vindkraft ett av de billigaste sätten att producera ny el. En snabb utbyggnad sänker elpriserna för konsumenterna och är dessutom nödvändig för att ställa om till ett ekologiskt hållbart energisystem i Sverige.

De svenska kärnkraftverken börjar bli ålderstigna och har under senare år ofta stått still på vintern, när elen som bäst behövts, vilket fått elpriserna att stiga. Kraftbolagen som driver dem tänker öka effektuttaget ur dessa gamla verk, för att ersätta det nedlagda Barsebäckverket. För att få ut mer effekt ur kärnreaktorer ökar man drifttemperaturen, vilket minskar marginalerna till en härdsvälta om tekniska fel uppstår. Men de svenska kärnkraftverken är förstås säkrare än i andra länder, i vart fall om man låter bli att dammsuga dem.

Efter katastrofen i Fukushima beslutade den tyska regeringen att omedelbart stänga de äldre kärnkraftverken och avveckla all kärnkraft till 2022. Förbundskansler Angela Merkel är utbildad fysiker, och en av de få politiker som verkligen har förstått vidden av det som händer i Fukushima och riskerna med kärnkraft.

Det faktum att allianspartierna öppnat för en förnyelse av den svenska kärnkraften innebär inte att det har fattats några beslut om detta, eller ens om att allianspartierna är överens om att förnya kärnkraften i Sverige. Det är bara en möjlighet av flera. Det blir de kraftverk som är mest kostnadseffektiva som kommer att byggas för att ersätta kärnkraften, och de som väljarna kan acceptera.

Redan idag är vindkraft ekonomiskt konkurrenskraftigt. Det är alltså betydligt billigare att ersätta kärnkraften med vindkraft och andra förnybara energikällor, än att bygga ny kärnkraft, visar en färsk analys som gjorts av Bank of Scotland (se figur 1).

Figur 1. Vindkraftens konkurrenskraft. Detta diagram från Royal Bank of Scotland visar beräknade kostnader för ny elproduktion från olika typer av kraftverk 2010. El från vindkraftverk på land är billigast, och kostar 76 €/MWh (ett nyckeltal som visar kvoten av investeringskostnaden och den beräknade årsproduktionen).

Hur lönsam vindkraften är beror förstås också på hur mycket det blåser där verken installeras. Samtidigt blir varje ny generation av vindkraftverk mer kostnadseffektiva.

Det kan nog vara så att regeringen faktiskt också är medveten om detta. Den borgfred inom alliansen som skapades när centern gav upp sitt motstånd mot kärnkraft för att tillgodose det enda parti som ännu envetet förespråkar en utbyggnad av en föråldrad och farlig teknik som kärnkraft, nämligen folkpartiet, var en taktisk politisk kompromiss som inte innebär några förpliktelser för en förnyelse av kärnkraften i Sverige.

Vindkraft sänker konsumentpriset på el

I Skåne, som numera tillhör prisområde 4, med de högsta elpriserna i Sverige, sjunker elpriserna när det blåser. Då går vindkraftverken i Skåne och Danmark för full maskin. Marginalkostnaden för vindkraft är noll, eftersom vinden är gratis och verken inte behöver personal för att snurra, de fungerar automatiskt. Ju mer det blåser, desto lägre blir elpriset, speciellt de dagar när det blåser mer än beräknat, så att de andra kraftbolagen inte kunnat anpassa sitt utbud för att få med den dyraste marginaelen från kolkraft, som ju sätter priset för all el på Nordpools elmarknad.

Ännu billigare blir elen från vindkraft för de elförbrukare som gjort sig oberoende av priserna på Nordpool, genom att producera den el de förbrukar själva, med egna vindkraftverk. Det gäller medlemmar i vindkraftkooperativ och fastighetsbolag som använder elen för eget bruk. De får sin el till självkostnadspris.

Det kan tyckas paradoxalt att vindkraft som får stöd med s.k. elcertifikat (i Sverige) eller med ett fast pris högre än marknadspriset i länder som Danmark och Tyskland, ger billigare el för konsumenterna. Men eftersom vindkraften ersätter el på marginalen, som är ännu dyrare, blir det så. Forskare har visat att elkonsumenterna i Danmark har tjänat lika mycket på lägre elpriser tack vare vindkraft, som staten har betalat ut i stöd sedan vindkraften började byggas ut i början på 1980-talet. Samma sak i Tyskland. Så kommer det att bli även i Sverige.

Sedan är det faktiskt så att även energibolagen som driver de svenska kärnkraftverken nu börjar fundera på möjligheten att ersätta dem med storskaliga vindparker till havs, i Östersjön, utanför Skåne och längs västkusten. Om politikerna lyckas besluta att staten ska betala för elanslutningen av dessa parker, och garantera ett minimipris för den el som produceras, kan dessa vindparker till havs hinna bli klara tills kärnkraftverken tas ur drift.

Tore Wizelius

Projektchef, ReWind Offshore AB

Länk till NWT's hemsida (<http://www.nwt.se/asikter/debatt/article1033265.ece>)